

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

การวิเคราะห์มิติทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการจัดการท่องเที่ยว

เชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล

เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ANALYSIS OF SOCIAL AND CULTURE DIMENSIONS FOR SUSTAINABLE

CULTURAL TOURISM MANAGEMENT: A CASE STUDY

WAT DEVARJ KUNCHORN COMMUNITY,

WACHIRAPHAVABAN SUBDISTRICT, DUSIT DISTRICT, BANGKOK

พูนทรัพย์ เศษศรี^{*1}, สุจิตรา ริมดุสิต², วาสนา สุรีย์เดชะกุล³

Poonsup Setsri^{*1}, Suchitra Rimdusit², Wasana Suridechakul³

^{*1, 2}สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา วิทยาเขตนครปฐม

^{*1, 2}Tourism Industry and Hospitality Management, College of Hospitality Industry Management,
Suan Sunandha Rajabhat University Nakhonpathom Campus

³สาขาวิชาการจัดการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

³Social Development and Culture Management, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Suansunandha Rajabhat University

^{*1}Corresponding Author e-Mail: poonsub.sa@ssru.ac.th

(Received: 2026, January 5; Revised: 2026, March 2; Accepted: 2026, March 7)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และเพื่อวิเคราะห์มิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นประชาชนในชุมชนหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่ามิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร นำมาเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจ การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน และระบบเศรษฐกิจของชุมชน ในส่วนของมิติทางวัฒนธรรมของ

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร นำมาเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย ประเพณี หรือเทศกาลของชุมชน อาหารท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาของชุมชน ศิลปะ หรือการแสดงที่มีในชุมชน ดังนั้นจากผลการวิจัยสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

คำสำคัญ: มิติทางสังคม; มิติทางวัฒนธรรม; การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ABSTRACT

The purposes of this research were to analyze the social dimensions and the cultural dimensions of the Wat Devaraj Kunchorn community, Wachiraphayaban Subdistrict, Dusit District, Bangkok, for sustainable cultural tourism management. This study employed a qualitative research design. The key informants consisted of local residents, government agencies, private sector representatives, and tourists, totaling 25 participants, selected through purposive sampling. Data were collected using semi-structured interviews and analyzed through content analysis.

The findings revealed that the social dimensions supporting sustainable cultural tourism management included: tourist attractions and points of interest, community participation, and the local economic system. The cultural dimensions included: community traditions and festivals, local food and indigenous knowledge, and arts and performances within the community. These findings can be applied to formulate strategies for sustainable cultural tourism management in the Wat Devaraj Kunchorn community by integrating both social and cultural dimensions.

Keywords: social dimensions; culture dimensions; cultural tourism management

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของประเทศไทยในปี พ.ศ.2567 มีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องหลังจากการชะลอตัวในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับการเดินทางของนักท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมชมแหล่งวัฒนธรรม ประเพณี และมรดกทางประวัติศาสตร์ซึ่งได้รับความนิยมสูงขึ้น โดยเฉพาะในเมืองเก่า แหล่งโบราณคดี และพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตชุมชน การจัดการกิจกรรมขนาดใหญ่ เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง และงานบุญบั้งไฟ มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการเดินทางภายในประเทศ อีกทั้งแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่าง “เที่ยวเมืองไทย Amazing ยิ่งกว่าเดิม” และ “local experience” ยังช่วยสร้างแรงดึงดูดแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวนมาก (TAT

REVIEW MAGAZINE, Online, 2024) และจากการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในปี พ.ศ.2567 พบว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมที่มีลักษณะเด่นคือ นิยมเดินทางระยะสั้น (short trip) ระหว่าง 2-3 วัน มักเลือกท่องเที่ยวกับครอบครัวหรือกลุ่มเพื่อน และสนใจกิจกรรมเชิงเรียนรู้ เช่น การเรียนทำอาหาร ท้องถิ่น การทำหัตถกรรม และการฟังเรื่องเล่าประวัติศาสตร์จากคนในพื้นที่ (บริสุทธิ แสนคำ, 2564, หน้า 163-166) จากการทบทวนงานวิจัยและแนวโน้มด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวยังคงเลือกการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยเหตุผลที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมที่หลากหลายในแต่ละพื้นที่

ดังนั้นในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ถือว่าเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวยังมีชุมชนที่มีความโดดเด่นด้านวัฒนธรรมที่เป็นวัฒนธรรมจับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ซ่อนอยู่รอการได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้กลายเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ในงานวิจัยนี้กล่าวถึง “ชุมชนวัดเทวราชกุญชร” ซึ่งเป็นชุมชนติดแม่น้ำเจ้าพระยาและคลองผดุงเกษม เป็นชุมชนเก่าแก่มียุคตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในอดีตชุมชนนี้เป็นชุมชนที่มีอดีตข้าหลวงที่รับราชการในราชสำนักอาศัยอยู่ โดยอดีตข้าหลวงแต่ละท่านเคยทำงานในราชสำนักและมีทักษะการทำอาหารต้อนรับชาววังอันโดดเด่นติดตัวออกมาด้วย ทำให้มีการถ่ายทอดสูตรอาหารชาววังต่าง ๆ ให้กับสมาชิกในครอบครัวสืบต่อกันรุ่นต่อรุ่น จนเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจากการเปิดเป็นร้านอาหารชาววังของครอบครัวอดีตข้าหลวง ด้วยอาหารชาววังเป็นอาหารที่มีเอกลักษณ์ทั้งรสชาติและรูปลักษณ์ของอาหารที่มีความประณีต ทำให้ชุมชนวัดเทวราชกุญชรกลายเป็นชุมชนที่ขับเคลื่อนด้วยวัฒนธรรมอาหารที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ภายในชุมชน ยังมีวัดเก่าแก่ที่มีเอกลักษณ์ มีความสวยงาม และมีพิพิธภัณฑ์ที่บอกเล่าถึงเรื่องราวของชุมชน ภูมิปัญญาที่มีอยู่ภายในชุมชนที่ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้กลายเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชน นอกเหนือจากอาหารชาววังที่ประชาชนทั่วไปรู้จัก เพราะภายในชุมชนวัดเทวราชกุญชรที่มีเรื่องราวในอดีตเป็นที่ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาอันเก่าแก่ผ่านการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีในเขตชุมชนวัดเทวราชกุญชร เช่น การพาชมพิพิธภัณฑ์สักทอง การทำบุญปล่อยปลา การเข้าสักการะพระประธานในอุโบสถปางมารวิชัย การลิ้มรสอาหารชาววัง (ศรินพร พุ่มมณี, จุฑาธิ์ กังวานภูมิ และปณัฐพรพรณ ลัดตากลม, ออนไลน์, 2561)

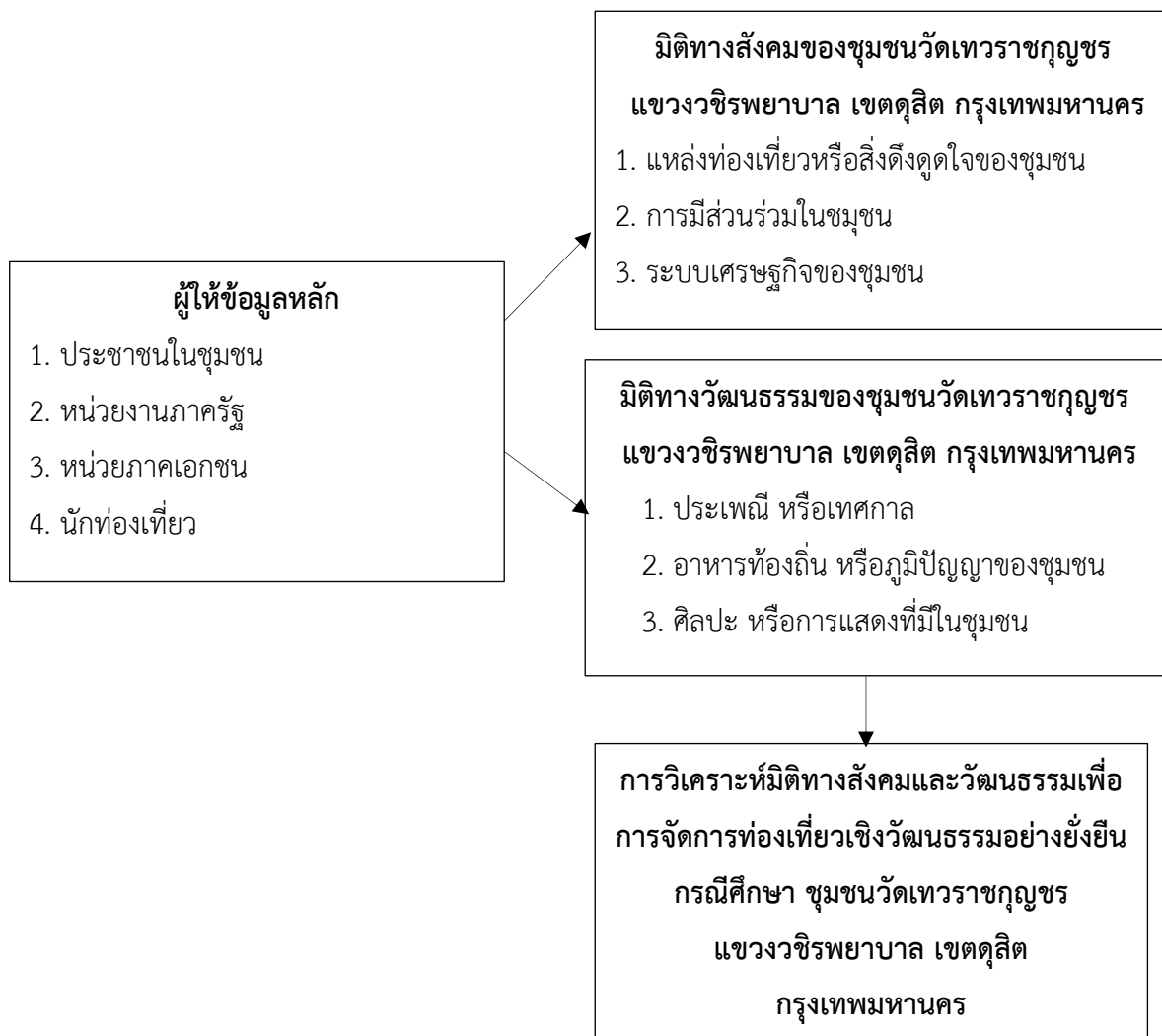
จากเหตุผลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยได้มีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์มิติทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ซึ่งข้อมูลจากการวิจัยทำให้ชุมชนสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาหรือการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ กระบวนการผลิต และการบริการ หรือเพื่อประโยชน์ในการผลิตเชิงพาณิชย์รวมถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะเพื่อชุมชนวัดเทวราชกุญชรกลายเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน
2. เพื่อวิเคราะห์มิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นประชาชนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 25 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบวิธีเจาะจงจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็นกลุ่มที่ 1 ประชาชนในชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนหรือแกนนำสำคัญในชุมชน ผู้สูงอายุ หรือปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชน จำนวน 10 คน กลุ่มที่ 2 หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย พนักงานของหน่วยงานภาครัฐที่ตั้งอยู่ในแขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ครูหรืออาจารย์ของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในแขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน กลุ่มที่ 3 หน่วยงานภาคเอกชน ประกอบด้วย พนักงานของบริษัทเอกชน ผู้ประกอบการในพื้นที่ชุมชน ผู้ประกอบการด้านธุรกิจบริการในพื้นที่ จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 4 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ที่ผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องในมิติทางสังคมและมิติทางวัฒนธรรมของชุมชน วัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) แหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในชุมชน 3) ระบบเศรษฐกิจของชุมชน จากการทบทวนทฤษฎีและแนวคิดมิติทางสังคมและวัฒนธรรม (กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค, 2563, หน้า 22) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ดวงธิดา พัฒโน, สิริวิท อัสโร, ณัฐกานต์ รัตนพันธุ์, จุมพล ชื่นจิตต์ศิริ และธีรศักดิ์ จินดาบถ, 2567, หน้า 143-145) ส่วนที่ 2 มิติวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 1) ประเพณี หรือเทศกาล 2) อาหารท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาของชุมชน และ 3) ศิลปะ หรือการแสดงที่มีในชุมชน จากการทบทวนทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ชูเกียรติ นพเกตุ, 2542, หน้า 10-11) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (อัญฐพล โพธิพิพิธ, คณิต เขียววิชัย และวรรณวีร์ บุญคุ้ม (2567, หน้า 272-273) ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความตรงและความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จำนวน 5 คน โดยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ด้านการท่องเที่ยว จำนวน 2 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย ด้านวัฒนธรรม จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานวิชาชีพ ด้านการท่องเที่ยว จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานวิจัย จำนวน 1 คน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินค่า IOC ของโรวินेलลีและแฮมเบิลตัน (Rovinelli & Hamblerton, 1977, pp. 59-60) พบว่าแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีค่า IOC=.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม 2568 โดยทำการนัดหมายวันและเวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน ระหว่างเดือนเมษายน-กลางเดือนมิถุนายน 2568 ส่วนนักท่องเที่ยวยุโรปที่เพื่อสัมภาษณ์ช่วงปลายเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม 2568

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคสนาม (field study) มาทำตรวจสอบความถูกต้องโดยจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหา (content analysis) (Erlingsson & Brysiewicz, 2017, p. 94) ได้แก่ 1) การลงรหัส (coding) ซึ่งสามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจน จะมีความยาวเพียงหนึ่งหรือสองคำ 2) การแยกหัวข้อเรื่อง (category) การกำหนดหัวข้อเรื่อง เป็นการนำเอารหัสหลายรหัสที่มีความสัมพันธ์กันในด้านเนื้อหาหรือบริบทมารวมเป็นกลุ่มเดียวกันแล้วตั้งชื่อขึ้นมาใหม่เป็นหัวข้อเรื่อง (category) หัวข้อเรื่องจะตอบคำถามเกี่ยวกับ ใคร? อะไร? เมื่อไร? หรือ ที่ไหน? 3) การกำหนดหัวข้อหลัก (themes) โดยการนำหัวข้อเรื่อง (category) ที่มีความหมายพื้นฐาน (underlying meaning) เช่น ความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่ในตั้งแต่สองหัวข้อเรื่องขึ้นไปมารวมไว้อยู่ในกลุ่มเดียวกันแล้วตั้งชื่อใหม่ขึ้นมาเป็นหัวข้อเรื่องหลัก (theme) เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสามเส้า (triangulations) แบบมุมมองที่แตกต่างกัน (different perspectives) (Jick, 1979, p. 608) เพื่อหาความสอดคล้องกันของความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้

ผลการวิจัย

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยว พบว่า

1. มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร นำมาเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ดังที่ปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นมิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน			
	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ประชาชนในชุมชน	นักท่องเที่ยว
แหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจของชุมชน				
วัดเทวราชกุญชรวรวิหาร	/	/	/	/
ภาพจิตรกรรมฝาผนังสีน้ำเงินในพระอุโบสถ	/	-	/	/
พิพิธภัณฑ์ไม้สักทอง	/	/	/	/

มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน			
	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ประชาชนในชุมชน	นักท่องเที่ยว
พระพุทธเทวราชปฏิมากร ปรากฏมารวิชัยฝีมือซึ่งสมัยทวารวดี	/	/	/	/
ตลาดเทเวศร์ หรือตลาดเทวราช	-	/	/	/
การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน				
มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน	/	/	/	/
มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยว	/	/	/	/
มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อการวางแผนจัดการท่องเที่ยวของชุมชน	/	/	/	/
มีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	/	/	/	/
ระบบเศรษฐกิจของชุมชน				
แหล่งรายได้หลักของครัวเรือน	/	/	/	/
แหล่งรายได้ของชุมชน	-	/	/	/
ธุรกิจที่มีในชุมชนเติบโต	/	/	/	/

จากตารางที่ 1 พบว่าผลจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชน และนักท่องเที่ยว ที่เห็นตรงกันเกี่ยวกับมิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่นำมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้นั้น โดยชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจของชุมชนที่จะเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว ได้แก่ วัดเทวราชกุญชรวิหารพิพิธภัณฑสถานไม้สักทอง พระพุทธเทวราชปฏิมากร ปรากฏมารวิชัยฝีมือซึ่งสมัยทวารวดี โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยว การให้ข้อเสนอแนะต่อการวางแผนจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยทำให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น อันได้แก่ เป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือนจากการขายสินค้าเป็นแหล่งรายได้ของชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น และทำให้ธุรกิจที่มีในชุมชนเติบโต

2. มิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

นำมาเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ดังที่ปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นมิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

มิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน			
	ภาครัฐ	ภาคเอกชน	ประชาชนในชุมชน	นักท่องเที่ยว
ประเพณี หรือเทศกาลของชุมชน				
ประเพณีสงกรานต์	/	/	/	/
งานทอดกฐินสามัคคี	-	-	/	/
งานนมัสการหลวงพ่อบุชา	/	/	/	/
งานประเพณีวันมาฆบูชา วิสาขบูชา และ อาสาฬหบูชา	/	-	/	-
งานเฉลิมพระเกียรติวันเฉลิมพระชนมพรรษา	-	-	/	-
อาหารภายในชุมชน				
ข้าวต้มเมี่ยงลาว	/	/	/	/
แกงเขียวหวานแห้งขลุกขลิกลูกชิ้นปลากราย	/	/	/	/
ปลากระพงทอดน้ำปลา	-	/	/	/
ยำถั่วพู้กุ่มเม็ดมะม่วงหิมพานต์	/	/	/	/
ไหลบัวผัดเคียวกุ้งพริกขี้หนูสด	/	/	/	/
ขลุ่ยปู	/	/	/	/
ภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชน				
ดนตรีไทยและวงปี่พาทย์	/	/	/	/
การแสดงพื้นบ้าน	/	/	/	/
งานประดิษฐ์และหัตถกรรม	/	/	/	/

จากตารางที่ 2 พบว่าผลจากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ประชาชนในชุมชน และนักท่องเที่ยว ที่เห็นตรงกันเกี่ยวกับมิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่นำมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน คือประเพณีหรือเทศกาลของชุมชนที่จะใช้เป็นสินค้าขายด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ และงานนมัสการหลวงพ่อบุชา วัฒนธรรมด้านอาหาร ได้แก่ ข้าวต้มเมี่ยงลาว แกงเขียวหวานแห้ง

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ขลุ่ยขลุ่ยลูกขึ้นปลาทราย ยำถั่วพูกุ้งเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ไหลบัวผัดเคยกุ้งพริกชี้หนูสด ขลุ่ยปู ส่วนของภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชน ที่สามารถนำมาใช้สำหรับการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ ดนตรีไทย และวงปี่พาทย์ การแสดงพื้นบ้าน และงานประดิษฐ์และหัตถกรรม เนื่องจากมิติทางวัฒนธรรมของชุมชน วัดเทวราชกุญชร แขวงวรวิหาร เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีความโดดเด่นด้านอาหารอยู่แล้วนั้น การนำวัฒนธรรมชุมชนด้านอื่น ๆ เข้ามาเชื่อมโยงกับอาหารจะทำให้เกิดประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่ต่างไปจากเดิมที่เพียงแค่มารับประทานอาหารแล้วจากไป หากมีการนำภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชนเข้ามาอยู่ในช่วงเวลาแห่งการรับประทานอาหารจะทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ขึ้นกับนักท่องเที่ยว และยังจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชรให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น นอกจากนี้ในช่วงการจัดประเพณี หรือ งานเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน อาทิ ประเพณีสงกรานต์ งานนมัสการหลวงพ่อบุญรอด อาจมีการนำอาหารของชุมชนและภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชน มาอยู่ในงานเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการสร้างประสบการณ์ได้อีกทางหนึ่ง

จากผลการวิจัยสามารถเขียนแผนการท่องเที่ยว แบบวันเดียว (one day trip) ได้ดังนี้

เส้นทางท่องเที่ยวแบบวันเดียว (one day trip) “วิถีชุมชน ศรัทธา และวัฒนธรรมย่านเทเวศร์”

ระยะเวลา: 1 วัน (ประมาณ 6-7 ชั่วโมง) โดยเส้นทางท่องเที่ยวนี้เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยง ตลาด → วัด → ร้านอาหาร → พิพิธภัณฑ์ → วิถีริมน้ำสะท้อนความสัมพันธ์ของ “ศรัทธา วิถีชีวิต และเศรษฐกิจชุมชน”

เวลา	กิจกรรม
09.00-10.00 น.	ตลาดเทเวศร์ (จุดเริ่มต้น) กิจกรรมแนะนำคือ เดินชมตลาดเก่าแก่ย่านเทเวศร์ เลือกซื้อขนมไทย อาหารพื้นถิ่น และผลไม้ตามฤดูกาล และเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนริมน้ำเจ้าพระยา
10.00-11.30 น.	เที่ยวชมวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร กิจกรรมแนะนำคือ ศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดในสมัยรัตนโกสินทร์ สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด “พระพุทธรูปปฐมมาร”
12.00-13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ที่ร้าน Steve Café & Cuisine สาขาเทเวศร์ เมนูอาหารไทยต้นตำรับ (บรรยากาศคลาสสิก วิวสะพานพระราม 8)
13.00-15.00 น.	เยี่ยมชม “พิพิธภัณฑ์ไม้สักทอง” ชมงานไม้สักทองและศิลปหัตถกรรม และเรียนรู้ creative tourism กับงานหัตถกรรมท้องถิ่น
15.00-16.00 น.	กิจกรรมปล่อยปลาทำน้ำเทเวศ (ปล่อยปลาเพื่อความเป็นสิริมงคล ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม)
16.00 น.	เป็นต้นไป เดินทางกลับ

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 “การวิเคราะห์มิติทางสังคมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวง วชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน” พบว่าชุมชน วัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร สามารถนำแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งดึงดูดใจของ ชุมชนที่จะเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว ได้แก่ วัดเทวราชกุญชรวรวิหารพิพิธภัณฑ์ไม้สักทอง พระพุทธเทวราช ปฐมมารวิชัย ฝีมือช่างสมัยทวารวดี โดยที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีการมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการ ท่องเที่ยวในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมภายในชุมชน ผลประโยชน์ที่เกิดจากการ ท่องเที่ยว การให้ข้อเสนอแนะต่อการวางแผนจัดการท่องเที่ยวของชุมชน และการสร้างเครือข่ายเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยจะทำให้ระบบเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้น ได้แก่ เป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือนจาก การขายสินค้า เป็นแหล่งรายได้ของชุมชนเพื่อนำมาพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น และทำให้อุตสาหกรรมที่มีในชุมชนเติบโต โดย ที่ชุมชนสามารถสร้างมูลค่าจากทุนทางสังคมที่เป็นพุทธศิลป์ (สถาปัตยกรรมวัดเทวราชกุญชรวรวิหาร พิพิธภัณฑ์ ไม้สักทอง พระพุทธเทวราชปฐมมารวิชัยฝีมือช่างสมัยทวารวดี รวมไปถึงภาพจิตรกรรมฝาผนังสีน้ำเงินใน พระอุโบสถ) เพื่อทำเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่จับต้องไม่ได้สะท้อนความสัมพันธ์ของ “ศรัทธา วิถีชีวิต และ เศรษฐกิจชุมชน สอดคล้องกับ ดวงธิดา พัฒโน, สิริวิห อีสโร, ญัฐกานต์ รัตนพันธุ์, จุมพล ชื่นจิตต์ศิริ และธีรศักดิ์ จินดาบด (2567, หน้า 143-145) ที่ระบุว่าความหลากหลายของทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ของจังหวัดสงขลาแสดงให้เห็นถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมของภาคใหญ่ สามารถนำมาพัฒนาเป็นจุดขายทางการ ท่องเที่ยว ผ่านภาพลักษณ์ใหม่ใช้ “วิถีมงคล” (auspicious way of life) เป็นจุดขาย โดยการสื่อสารผ่านอัต ลักษณ์ทางวัฒนธรรมอาหารเก่าแก่ ศาลเจ้า สถาปัตยกรรม และประเพณีในชุมชน ไม่เพียงแต่ช่วยสร้าง ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว แต่ยังเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ ผ่านการสร้างรายได้เชิง เศรษฐกิจ ในส่วนของมิติทางสังคมและความยั่งยืนผ่านการมีส่วนร่วม (social dimension & participation) ประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนวัดเทวราชกุญชร ทั้งในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม การแบ่งปัน ผลประโยชน์ และการร่วมวางแผน เป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ Chompoopanya & Rojanatrakul (2022, p. 425) ที่เสนอว่าการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีของ อยู่ในชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยเริ่มจากการรวมตัวของกลุ่มการท่องเที่ยวชุมชน ผู้นำชุมชน และคน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน เพื่อค้นหาศักยภาพของชุมชนที่สามารถเป็นจุดเด่นของชุมชนโดย อาศัยกระบวนการต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์หาจุดเด่นในแต่ละ ด้านที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การ ท่องเที่ยวชุมชน โดยยึดหลักการดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนไม่ให้เสื่อมโทรม ทั้งนี้ชุมชนเองต้องมี ส่วนร่วมในการจัดการเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นส่งผลต่อ ธรรมชาติให้น้อยที่สุดมีการจัดการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ในสภาพที่ดีเสมอ เพื่อ การท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืนและระบบเศรษฐกิจชุมชนที่เชื่อมโยงอัตลักษณ์พื้นที่ (community economy)

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 “การวิเคราะห์มิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ที่จะนำมาเพื่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน” พบว่าประเพณีหรือเทศกาลของชุมชนที่จะใช้เป็นสินค้าขายด้านวัฒนธรรม ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ และงานนมัสการหลวงพ่อกว้าวฒนธรรมด้านอาหาร ได้แก่ ข้าวตังเมี่ยงลาว แกงเขียวหวานแห้งขลุกลูกลูกชิ้นปลากราย ยำถั่วพู้กุ่มเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ไหลบัวผัดเคยกุ้งพริกขี้หนูสด ชลู่ยุบ ในส่วนของภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชน ที่สามารถนำมาใช้สำหรับการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ ดนตรีไทยและวงปี่พาทย์ การแสดงพื้นบ้าน และงานประดิษฐ์และหัตถกรรม เนื่องจากมิติทางวัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชร แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร มีความโดดเด่นด้านอาหารอยู่แล้วนั้น การนำเอาวัฒนธรรมชุมชนด้านอื่น ๆ เข้ามาเชื่อมโยงกับอาหารจะทำให้เกิดประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวที่ต่างไปจากเดิมที่เพียงแค่ มากินอาหารแล้วจากไป แต่ถ้ามีการนำเอาภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชนเข้ามาอยู่ในช่วงเวลาแห่งการรับประทานอาหารจะทำให้เกิดประสบการณ์ใหม่ ๆ ขึ้นกับนักท่องเที่ยวและยังจะเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของชุมชนวัดเทวราชกุญชรให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น นอกจากนี้ในช่วงการจัดการประเพณี หรือ งานเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน อาทิ ประเพณีสงกรานต์ งานนมัสการหลวงพ่อกว้าว อาจมีการนำเอาอาหารของชุมชนและภูมิปัญญาของชุมชน หรือ ศิลปะ หรือ การแสดงของชุมชน มาอยู่ในงานเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ๆ เป็นการสร้างประสบการณ์ได้อีกทางหนึ่ง สอดคล้องกับ เพียงกานต์ นามวงศ์ และศิริขวัญ ปัญญาเรียน (2567, หน้า 12-13) พบว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ บนอัตลักษณ์วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นนครลำปาง ถือได้ว่าอาหารท้องถิ่นนครลำปางมีความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นจะช่วยส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงอาหารให้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการรายย่อยและช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ อัฐพล โพธิพิพิธ, คณิต เขียววิชัย และวรรณวีร์ บุญคุ้ม (2567, หน้า 272-273) ที่พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของคน การประกอบอาชีพ ความเชื่อสามารถที่จะนำมาพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืนได้ เนื่องจากทุกกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเน้นคุณค่าและการอนุรักษ์ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเขตดุสิต หรือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรนำจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนังสีน้ำเงิน และเมนูอาหารเฉพาะถิ่น (แกงเขียวหวานแห้ง, ข้าวตังเมี่ยงลาว) มาจัดทำเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบ storytelling ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจเฉพาะ (niche market) เพื่อเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์และสื่อประชาสัมพันธ์
2. ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวชุมชนวัดเทวราชกุญชร ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากวัด ผู้ประกอบการร้านอาหาร และชาวบ้าน เพื่อร่วมกันวางแผนการแบ่งปันผลประโยชน์ (benefit sharing) อย่าง

เป็นธรรม และจัดทำแผนรองรับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว เช่น การจัดการขยะบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา

3. ควรจัดให้มีปฏิทินท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมงานเทศกาล เช่น งานนมัสการหลวงพ่อบุญรอด เข้ากับการแสดงพื้นบ้าน (เพลงฉ่อย, ลำตัด) และกิจกรรม workshop งานประดิษฐ์ดอกไม้รูปเทียน เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนมาเยือนได้ตลอดทั้งปี ไม่ใช่เพียงแค่ช่วงเทศกาลใหญ่เท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อพื้นที่ชุมชนวัดเทวราชกุญชร เพื่อไม่ให้กระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านและโครงสร้างพื้นฐานของชุมชนเมือง โดยการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับ (carrying capacity)

2. ควรศึกษาการพัฒนา รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (creative tourism) เพื่อเจาะลึกเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือทำจริง (active learning) เช่น การจัดคอร์สสอนทำอาหารพื้นถิ่น หรือการฝึกงานหัตถกรรมในชุมชน เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ เกียรติวิภาค. (2563). แนวคิดการนำมิติทางวัฒนธรรมสู่การออกแบบสร้างสรรค์ที่สืบสน. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 21(2), หน้า 20-41.
- ชูเกียรติ นพเกตุ. (2542). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. เชียงราย: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย.
- ดวงธิดา พัฒโน, สิริวิทย์ อิศโร, ณัฐกานต์ รัตนพันธุ์, จุมพล ชื่นจิตต์ศิริ และธีรศักดิ์ จินดาบถ. (2567). การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา: กลไกการสถาปนาแนวคิด “วิถีมงคล” เพื่อสร้างอัตลักษณ์ใหม่ของเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม*. 8(10), หน้า 137-150.
- บริสุทธิ์ แสนคำ. (2564). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด-19. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 4(1), หน้า 160-167.
- เพียงกานต์ นามวงศ์ และศิริขวัญ ปัญญาเรียน. (2567). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหารเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ บนอัตลักษณ์วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นนครลำปาง. *วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์*, 17(2), หน้า 1-16.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 22 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2569

ศรินพร พุ่มมณี, จุฑาทิ กังวานภูมิ และปณัฐพรรณ ลัดตากลม. (2561). **รายงานวิจัย โครงการวิจัย**
เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณ
กรุงเทพมหานคร (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก:

https://elibrary.tsri.or.th/fullP/RDG60M0002/RDG60M0002_full.pdf [2568, 25 พฤศจิกายน].

อัฐพล โพธิพิพิธ คณิต เขียววิชัย และวรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2567). การพัฒนากลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของจังหวัดกาญจนบุรี. **วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ**
มหาวิทยาลัยมหิดล, 11(1), หน้า 250–274.

Chompoopanya, A & Rojanatrakul T. (2022). The development potential of the community
in Participant Model to Sustainable Tourism Community. **Journal of Modern**
Learning Development, 7(8), pp. 414-430.

Erlingsson, C., & Brysiewicz, P. (2017). A hands-on guide to doing content analysis. **African**
Journal of Emergency Medicine, 7(3), pp. 93-99.

<https://doi.org/10.1016/j.afjem.2017.08.001>

Jick, T.D. (1979). Mixing qualitative and quantitative methods: Triangulation in action.
Administrative Science Quarterly, 24(4), pp. 602-611.

Rovinelli R.J. & Hamblerton, R.K. (1977). On the use of content specialists in the assessment
of criterion-referenced test item validity. **Tijdschriftvoor Onderwijsresearch**, 2(2),
pp. 49-60.

TAT REVIEW MAGAZINE. (2567). **สถานการณ์ท่องเที่ยวตลาดในประเทศ เดือนมกราคม-มีนาคม 2567**
(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://shorturl.asia/Y1q8a> [2567, 25 ธันวาคม].